

OBSAH

Predhovor k 1. vydaniu	17
Predhovor k 2. vydaniu	17
1 Choroby srdca (kardiológia) a cievneho systému (angiológia) (V. Bada, J. Gvozdják, M. Takáč)..	19
1.1 Úvod (J. Gvozdják)	19
1.1.1 Celospoločenský význam srdcovocievnych chorôb	19
1.1.2 Patofyziológia krvného obehu	20
1.1.2.1 Srdcový sval	22
1.1.2.2 Rezervná sila srdca	24
1.1.3 Stručný prehľad vyšetrovacích metód v kardiológii	25
1.1.4 Hlavné príznaky srdcovocievnych chorôb	26
1.2 Zlyhanie srdcovocievneho systému	29
1.2.1 Srdcová nedostatočnosť (kardiálna insuficiencia)	29
1.2.2 Akútne zlyhanie cirkulácie	34
1.2.2.1 Kolaps (synkopa)	34
1.2.2.2 Šok	34
1.3 Srdcové arytmie (M. Takáč)	36
1.3.1 Arytmie z poruchy tvorby vzruchov	39
1.3.2 Arytmie z poruchy vedenia vzruchov	43
1.3.3 Arytmie z poruchy tvorby a vedenia vzruchov	50
1.4 Vrodené chyby srdca v dospelosti (V. Bada)	52
1.4.1 Defekt predsieňového septa	53
1.4.2 Defekt komorového septa (Rogerova choroba)	54
1.4.3 Otvorený ductus arteriosus Botalli	55
1.4.4 Vrodená aortálna stenóza	56
1.4.5 Vrodená stenóza pľúcnej artérie	56
1.4.6 Koarktácia aorty	57
1.4.7 Fallotova tetralógia	58
1.5 Zápalové ochorenia srdca (J. Gvozdják)	59
1.5.1 Endokarditídy	59
1.5.1.1 Reumatická endokarditída	59
1.5.1.2 Infekčná endokarditída	59
1.5.2 Myokarditídy	61
1.5.2.1 Reumatická myokarditída	62
1.5.2.2 Šarlachová myokarditída	62
1.5.2.3 Difterická myokarditída	62
1.5.2.4 Virusová myokarditída	62
1.5.2.5 Intersticiálna myokarditída (Fiedlerova)	63
1.5.3 Perikarditídy	64
1.5.3.1 Akútna perikarditída	64

1.5.3.2	Chronická (konstriktívna) perikarditída	65
1.6	Chlopňové chyby (<i>V. Bada</i>)	66
1.6.1	Mitrálna stenóza	66
1.6.2	Mitrálna insuficiencia	71
1.6.3	Prolaps mitrálnej chlopne (Barlowov syndróm)	72
1.6.4	Aortálna stenóza	74
1.6.5	Aortálna insuficiencia	76
1.7	Degeneratívne choroby srdca (<i>J. Gvozdják</i>)	78
1.7.1	Ischemická choroba srdca	78
1.7.1.1	Stabilná angina pectoris	81
1.7.1.2	Nestabilná angina pectoris	84
1.7.1.3	Infarkt myokardu	85
1.7.1.4	Náhla smrť	90
1.7.1.5	Nebolestivá forma ischemickej choroby srdca	91
1.7.2	Kardiomyopatie	91
1.8	Ostatné choroby srdca (<i>V. Bada</i>)	94
1.8.1	Cor pulmonale	94
1.8.1.1	Cor pulmonale acutum	95
1.8.1.2	Cor pulmonale chronicum	98
1.8.2	Neurocirkulačná asténia (<i>J. Gvozdják</i>)	100
1.8.3	Nádory srdca	102
1.9	Choroby cievneho systému	103
1.9.1	Systémová artériová hypertenzia	103
1.9.2	Artériová hypotenzia	109
1.9.3	Ateroskleróza (<i>V. Bada</i>)	110
1.9.4	Ostatné choroby artériového systému	117
1.9.4.1	Embólia artériového systému	117
1.9.4.2	Trombóza artériového systému	118
1.9.4.3	Obliterujúca ateroskleróza dolných končatín	120
1.9.4.4	Trombangitis obliterans	121
1.9.4.5	Vazoneurózy	123
1.9.5	Choroby venózneho systému	124
1.9.5.1	Tromboflebitída	124
1.9.5.1.1	Povrchová tromboflebitída	125
1.9.5.1.2	Trombóza hĺbkového žilového systému	125
1.9.5.2	Varikózný komplex	127
1.9.6	Choroby lymfatických ciev	128
2	Choroby dýchacieho systému (<i>M. Babál, R. Redhammer, J. Štubňa</i>)	131
2.1	Úvod (<i>R. Redhammer</i>)	131
2.1.1	Celospoločenský význam chorôb dýchacieho systému	131
2.1.2	Hlavné príznaky chorôb dýchacích ústrojov	132
2.1.3	Prehľad vyšetrovacích metód	134
2.2	Respiračná insuficiencia (dychová nedostatočnosť)	141
2.2.1	Akútna respiračná insuficiencia	141
2.2.2	Chronická respiračná insuficiencia	141
2.2.3	Chronická akútne exacerbovaná respiračná insuficiencia	142
2.3	Plúcna hypertenzia	143
2.3.1	Primárna plúcna hypertenzia	144
2.4	Akútne zápaly dýchacích ciest	145
2.4.1	Akútny zápal priedušiek	145
2.4.2	Akútny zápal priedušínok	146
2.5	Chronické obštrukčné choroby pľúc	146
2.5.1	Priedušková astma	146
2.5.2	Chronický zápal priedušiek	149
2.5.3	Rozdutie pľúc	150
2.6	Rozšírenie priedušiek	152
2.7	Zápaly pľúc (<i>J. Štubňa</i>)	153

2.7.1	Akútny zápal pľúc, krupózna pneumónia	153
2.7.2	Bronchopneumonický syndróm	155
2.8	Hnisavé ochorenia pľúcneho parenchýmu	158
2.8.1	Pľúcny absces	158
2.8.2	Gangréna pľúc	161
2.9	Exogénna alergická alveolitída (<i>R. Redhammer</i>)	162
2.10	Fibrózy pľúc	163
2.10.1	Difúzna intersticiálna fibróza pľúc	163
2.11	Sarkoidóza pľúc	164
2.12	Plesňové ochorenia pľúc	165
2.13	Parazitárne ochorenia pľúc	165
2.14	Zápalové ochorenia pohrudnice (<i>J. Štubňa</i>)	166
2.15	Pneumotorax (<i>R. Redhammer</i>)	169
2.16	Choroby mediastína	170
2.16.1	Zápaly mediastína	170
2.16.1.1	Akútna mediastinitída	170
2.16.1.2	Chronická mediastinitída	170
2.16.2	Mediastínový emfyzém	171
2.17	Tuberkulóza pľúc (<i>M. Babál</i>)	171
2.18	Nádory pľúc, priedušiek, pohrudnice a mediastína (<i>J. Štubňa</i>)	180
2.18.1	Bronchogénny karcinóm	180
2.18.2	Sekundárne malígne nádory pľúc	185
2.18.3	Nádory pohrudnice	185
2.18.4	Nádory mediastína (<i>R. Redhammer</i>)	185
3	Choroby krvi a krvotvorných orgánov (<i>M. Boča, A. Hromec</i>)	187
3.1	Úvod (<i>A. Hromec</i>)	187
3.2	Celospoločenský význam hematológie a transfuziológie	187
3.3	Krvotvorba a jej regulácia (<i>M. Boča, A. Hromec</i>)	187
3.4	Vyšetrovacie metódy v hematológii	191
3.4.1	Normálne hodnoty krvného obrazu dospelého človeka	192
3.4.2	Normálne zloženie kostnej drene dospelého človeka	193
3.5	Anémie (<i>M. Boča</i>)	193
3.5.1	Posthemoragické anémie	194
3.5.2	Hemolytické anémie (<i>A. Hromec</i>)	195
3.5.2.1	Vrodené hemolytické anémie (korpuskulárne)	196
3.5.2.2	Získané hemolytické anémie (extrakorpuskulárne)	198
3.5.3	Sideropenické anémie (<i>M. Boča</i>)	199
3.5.4	Makrocytové anémie	202
3.5.4.1	Perniciózna anémia	202
3.5.4.2	Symptomatické makrocytové anémie	203
3.5.5	Anémie z útlmu erytropoézy	204
3.5.5.1	Sideroblastické anémie	204
3.5.5.2	Kongenitálne dyserytropoetické anémie	205
3.5.6	Sekundárne anémie pri chronických zápalových a orgánových chorobách	205
3.6	Polycytémia a polyglobúlie (<i>A. Hromec</i>)	206
3.6.1	Primárna (pravá) polycytémia	206
3.6.2	Polyglobúlie	207
3.7	Ochorenia bielej krvnej zložky	208
3.7.1	Hyperproliferatívne choroby leukopoézy	209
3.7.1.1	Akútne leukémie	210
3.7.1.2	Erytroleukémia	211
3.7.2	Myelodysplázie (myelodysplastický syndróm)	211
3.7.3	Myeloproliferatívne choroby	212
3.7.3.1	Chronická myeloická leukémia	212
3.7.3.2	Syndróm myelofibrózy (osteomyeloskleróza)	213
3.7.3.3	Primárna (esenciálna) trombocytémia	213
3.7.4	Lymfoproliferatívne stavy	214

3.7.4.1	Chronická lymfocytová leukémia (chronická lymfadenóza)	214
3.7.4.2	Maligne lymfómy	214
3.8	Útlmové stavy krvotvorby	220
3.8.1	Aplastická anémia (panmyelofózia)	220
3.8.2	Agranulocytóza	221
3.8.3	Hypersplenizmus (splenický útlm kostnej drene)	222
3.9	Poruchy hemostázy a hemokoagulácie	223
3.9.1	Poruchy mechanizmu zrážania krvi	225
3.9.1.1	Trombófia (hyperkoagulačný stav)	225
3.9.1.2	Krvácavé stavy (hemoragické diatézy)	225
3.10	Transfúzia krvi a krvných prípravkov (hemoterapia)	232
4	Choroby tráviacej sústavy (I. Ďuriš)	239
4.1	Celospoločenský význam chorôb tráviacej sústavy	239
4.2	Vyšetrovacie metódy v gastroenterológii	239
4.2.1	Symptómy	239
4.2.2	Vyšetrenie žalúdočnej sekrécie	242
4.2.3	Röntgenové vyšetrenie	243
4.2.4	Endoskopické vyšetrenie	244
4.3	Choroby ústnej dutiny	245
4.3.1	Biele lézie	245
4.3.2	Hnedočierne pigmentované lézie	245
4.3.3	Červené sliznicové lézie	245
4.3.4	Orálne ulcerácie	245
4.3.5	Vezikuly a buly	245
4.4	Choroby pažeráka a kardia	245
4.4.1	Divertikuly pažeráka	245
4.4.1.1	Hypofaryngový (Zenkerov) divertikul	245
4.4.2	Poleptanie pažeráka	246
4.4.3	Nádory pažeráka	246
4.4.3.1	Karcinóm pažeráka	246
4.4.3.2	Ostatné nádory pažeráka	248
4.4.4	Poruchy motorickej funkcie pažeráka	248
4.4.4.1	Faryngozofágové poruchy	248
4.4.4.2	Ezofagogastrické poruchy	248
4.4.5	Hiátové (diafragmatické) hernie	249
4.4.5.1	Sklzná hiátová hernia	249
4.4.5.2	Valivá (paraezofágová) hiátová hernia	249
4.4.6	Achalázia	249
4.4.7	Varices oesophagi	250
4.5	Choroby žalúdka	250
4.5.1	Gastritis	251
4.5.1.1	Akútna gastritída	251
4.5.1.2	Chronická gastritída	251
4.5.2	Vredová choroba a peptický vred (ulcus duodeni, ulcus pepticum ventriculi, oesophagi, jejuni)	252
4.5.3	Nádory žalúdka (neoplasma ventriculi, tumor ventriculi)	257
4.6	Choroby čreva	259
4.6.1	Poruchy motility čreva	259
4.6.1.1	Colon irritabile (dráždivé hrubé črevo, spastický kólon, colitis mucosa)	259
4.6.1.2	Chronické hnačky (chronická diareja)	260
4.6.1.3	Obstipácia	260
4.6.1.4	Ileus	261
4.6.1.5	Megacolon	262
4.6.2	Malabsorpčný syndróm	262
4.6.2.1	Poruchy funkcie enterocytov	263
4.6.2.2	Poruchy transportu živín	264
4.6.2.3	Črevné choroby so zvýšenými eozinofilmi a mastocytmi	264

4.6.2.4	Imunologické ochorenia spojené s malabsorpčným syndrómom	264
4.6.3	Zápalové ochorenia čreva	265
4.6.3.1	Pseudomembránová kolitída (colitis pseudomembranacea)	265
4.6.3.2	Tuberculosis intestinum	265
4.6.3.3	Crohnova choroba (enteritis regionalis, enterocolitis granulomatosa, ileitis terminalis)	266
4.6.3.4	Ulcerózna kolitída (colitis ulcerosa)	268
4.6.3.5	Akútny zápal červovitého prívesku (appendicitis acuta)	270
4.6.4	Divertikulóza a divertikulitída	270
4.6.5	Vaskulárne poruchy čreva	271
4.6.5.1	Akútny intestinálny ischemický syndróm	271
4.6.5.2	Chronický intestinálny ischemický syndróm (abdominálna angína)	272
4.6.5.3	Embólia a. mesentericae superior et inferior	272
4.6.5.6	Aneurysma aortae abdominalis	272
4.6.6	Nádory čreva	272
4.6.6.1	Rakovina hrubého čreva a konečníka (carcinoma intestini crassi, carcinoma coli et recti) ..	272
4.6.7	Choroby anusu a perianálnej oblasti	274
4.6.8	Apudómy	276
4.7	Choroby peritonea a mezentéria	277
5	Choroby pečene, žlčníka a podžalúdkovej žľazy (E. Brixová, T. Hildebrand)	279
5.1	Choroby pečene, žlčníka a žľových ciest (E. Brixová)	279
5.1.1	Celospoločenský význam chorôb pečene a žľových ciest	279
5.1.2	Anatomicko-fyziologické poznámky	280
5.1.2.1	Stavba a funkcia pečene	280
5.1.2.2	Stavba a funkcia žľových ciest	283
5.1.3	Prehľad vyšetrovacích metód	284
5.1.3.1	Vyšetrovanie pečene	284
5.1.3.2	Vyšetrovanie žľových ciest	286
5.1.4	Hlavné príznaky chorôb pečene a žľových ciest	288
5.1.5	Choroby pečene	291
5.1.5.1	Akútne poškodenie pečene	291
5.1.5.2	Chronické hepatopatie	296
5.1.5.3	Metabolické choroby pečene	299
5.1.5.4	Hyperbilirubinémia na podklade enzymopatie	301
5.1.5.5	Karcinóm pečene	303
5.1.5.6	Absces pečene	303
5.1.5.7	Hepatorenálny syndróm	303
5.1.6	Choroby žlčníka a žľových ciest	304
5.1.6.1	Žľové kamene (cholelithiasis)	304
5.1.6.2	Zápal žlčníka (cholecystitis)	305
5.1.6.3	Cholangitídy	307
5.1.6.4	Nádory žlčníka a žľových ciest	308
5.1.6.5	Postcholecystektomický syndróm	308
5.1.6.6	Dyskinéza žľových ciest	309
5.2	Choroby pankreasu (T. Hildebrand)	309
5.2.1	Celospoločenský význam chorôb pankreasu	309
5.2.2	Funkčná morfológia pankreasu	310
5.2.3	Pankreatitídy	312
5.2.3.1	Akútna pankreatitída (pancreatitis acuta)	312
5.2.3.2	Chronická pankreatitída (pancreatitis chronica)	316
5.2.4	Nádory pankreasu	321
6	Choroby obličiek a močových ciest (M. Takáč)	325
6.1	Celospoločenský význam chorôb obličiek	325
6.2	Klinická fyziológia obličiek	325
6.3	Hlavné príznaky obličkových ochorení	328
6.3.1	Vyšetrovacie metódy v nefrológii	328
6.4	Zlyhanie obličiek	329

6.4.1	Náhle zlyhanie obličiek	330
6.4.2	Chronické zlyhanie obličiek	333
6.5	Glomerulárne ochorenia obličiek	338
6.5.1	Akútna glomerulonefritída	338
6.5.2	Rýchlo progredujúca glomerulonefritída	340
6.5.3	Chronická glomerulonefritída	341
6.5.4	Nefrotický syndróm	344
6.5.5	Asymptomatická hematuria a proteinúria	346
6.6	Glomerulopatie pri systémových ochoreniach	347
6.6.1	Systémový lupus erythematosus	347
6.6.2	Goodpastureov syndróm	347
6.6.3	Polyarteriitis nodosa	347
6.6.4	Reumatoidná artritída	348
6.6.5	Monoklonová gamapatia	348
6.6.6	Wegenerova granulomatóza	348
6.6.7	Amyloidóza	348
6.7	Tubulointerstiálne choroby obličiek	349
6.7.1	Infekcia močových ciest a pyelonefritída	349
6.7.1.1	Akútna pyelonefritída	350
6.7.1.2	Chronická pyelonefritída	352
6.7.2	Toxické tubulointerstiálne poškodenia	353
6.7.3	Metabolické poškodenia	353
6.7.4	Balkánska nefropatia	354
6.8	Vrodené poruchy tubulov	354
6.9	Diabetická nefropatia	355
6.10	Cystická choroba obličiek	355
6.11	Nephropathia gravidarum — neskorá gestóza	356
6.12	Nefrolitiáza	357
6.13	Nádory obličiek	358
7	Choroby endokrinného systému (I. Balážovjeh, P. Hnilica, J. Pecháň)	361
7.1	Úvod (I. Balážovjeh)	361
7.1.1	Celospoločenský význam endokrinológie	361
7.1.2	Fyziológia a patofyziológia endokrinného systému (P. Hnilica)	362
7.1.3	Mechanizmy účinku hormónov	363
7.1.4	Regulácia biosyntézy a uvoľňovania hormónov	364
7.2	Hypotalamus	365
7.2.1	Fyziológia hypotalamu	365
7.2.2	Poruchy hypotalamu	365
7.2.2.1	Predčasná puberta	365
7.2.2.2	Oneskorená puberta	367
7.2.2.3	Amenorea hypotalamového pôvodu	367
7.2.2.4	Mentálna anorexia	367
7.2.2.5	Adipozogenitálna dystrofia (Babinského — Fröhlichov syndróm)	368
7.2.2.6	Olfaktogenitálna dysplázia (Kallmanov syndróm)	368
7.3	Hypotalamo-neurohypofýzový systém	368
7.3.1	Hormóny hypotalamo-neurohypofýzového systému	368
7.3.2	Choroby hypotalamo-neurohypofýzového systému	368
7.3.2.1	Diabetes insipidus	368
7.3.2.2	Syndróm nadmernej sekrécie ADH (Schwartzov — Bartterov)	369
7.4	Adenohypofýza	369
7.4.1	Embryologické a anatomické poznámky	369
7.4.2	Hormóny adenohypofýzy	369
7.4.3	Choroby adenohypofýzy	370
7.4.3.1	Nádory hypofýzy	370
7.4.3.2	Hyperpituitarizmy	371
7.4.3.3	Hypopituitarizmy	373
7.5	Štítna žľaza (J. Pecháň)	374

7.5.1	Fyziológia činnosti štítnej žľazy	374
7.5.2	Choroby štítnej žľazy	375
7.5.2.1	Netoxická struma	375
7.5.2.2	Hypertyreóza	377
7.5.2.3	Hypotyreóza	382
7.5.2.4	Zápaly štítnej žľazy (<i>P. Hnilica</i>)	384
7.5.2.5	Nádory štítnej žľazy	385
7.6	Prištítne žľazy (<i>J. Pecháň</i>)	387
7.6.1	Fyziologická činnosť prištítnych žliaz	387
7.6.2	Choroby prištítnych žliaz	388
7.6.2.1	Hyperparatyreóza	388
7.6.2.2	Hypoparatyreóza	390
7.7	Nadobličky (<i>I. Balažoujch</i>)	391
7.7.1	Fyziologická činnosť nadobličiek	391
7.7.2	Choroby nadobličiek	392
7.7.2.1	Hyperkortizolizmus (Cushingov syndróm)	392
7.7.2.2	Primárny hyperaldosteronizmus (Connov syndróm)	395
7.7.2.3	Sekundárny hyperaldosteronizmus	396
7.7.2.4	Hypoaldosteronizmus	397
7.7.2.5	Nadobličková virilizácia	397
7.7.2.6	Adrenokortikálna insuficiencia	398
7.8	Sympatikoadrenálny systém	401
7.8.1	Fyziológia sympatikoadrenálneho systému	401
7.8.2	Choroby sympatikoadrenálneho systému	402
7.8.2.1	Feochromocytóm	402
7.9	Mužské pohlavné žľazy	405
7.9.1	Fyziologická činnosť mužských pohlavných žliaz	405
7.9.2	Endokrinné choroby mužských pohlavných žliaz	405
7.9.2.1	Hypogonadizmus	405
7.9.2.2	Hypergonadizmus	407
7.10	Prostaglandíny	407
7.11	Liečebné použitie hormónov	409
7.11.1	Liečba kortikoidmi	409
7.11.2	Liečba kortikotropínom	411
7.11.3	Liečba androgénmi	411
7.11.4	Hormónová antikoncepcia	412
8	Choroby látkovej premeny a výživy (<i>P. Kolesár</i>)	413
8.1	Úvod	413
8.1.1	Celospoločenský význam chorôb látkovej premeny a výživy	413
8.1.2	Klinickogenetické aspekty dedičných porúch látkovej premeny	413
8.2	Cukrovka (diabetes mellitus)	414
8.2.1	Diabetes mellitus I. typu — závislý od inzulínu	419
8.2.2	Diabetes mellitus II. typu — nezávislý od inzulínu	420
8.2.3	Iné typy diabetu spojené so známymi chorobami a syndrómami (sekundárny pankreatický a mimopankreatický diabetes)	420
8.2.4	Tehotenský (gestačný) diabetes	420
8.2.5	Porušená tolerancia glukózy	421
8.2.6	Akútne komplikácie diabetu	428
8.2.6.1	Diabetická ketoacidóza	428
8.2.6.2	Hyperosmolálna diabetická kóma (syndróm glukózovej hyperosmolality)	429
8.2.6.3	Laktacidotická kóma	430
8.2.7	Chronické komplikácie diabetu	430
8.2.7.1	Očné komplikácie diabetu (diabetická retinopatia)	431
8.2.7.2	Obličkové komplikácie diabetu (diabetická nefropatia)	431
8.2.7.3	Diabetická neuropatia	431
8.2.7.4	Diabetická makroangiopatia	432
8.2.7.5	Diabetická noha	432

8.2.8	Ostatné závažné problémy diabetu	432
8.2.8.1	Diabetes a infekcie	432
8.2.8.2	Diabetes a tehotnosť	433
8.2.8.3	Diabetes a chirurgický výkon	433
8.3	Hypoglykémie	433
8.3.1	Hyperinzulinizmus (organická hypoglykémia)	434
8.3.2	Ostatné druhy hypoglykémie	434
8.4	Dedičné poruchy látkovej premeny sacharidov	435
8.5	Dedičné poruchy látkovej premeny tukov	436
8.5.1	Familiárne hyperlipoproteinémie (dyslipoproteinémie)	436
8.5.2	Sekundárne hyperlipoproteinémie	442
8.5.3	Lipidózy (teaurizmózy)	442
8.6	Dedičné poruchy látkovej premeny aminokyselín a bielkovín	442
8.6.1	Alkaptonúria	443
8.7	Dna (arthritis urica) a hyperurikemický syndróm	443
8.7.1	Akútna dnavá artritída (dnavý záchvat)	444
8.7.2	Chronická dnavá artritída	445
8.7.3	Hyperurikemický syndróm s mimokĺbovými príznakmi (viscerálna dna)	445
8.7.3.1	Chronická dnavá nefropatia (dnavá oblička)	446
8.7.3.2	Urátová nefrolitiáza	446
8.8	Porfyrická choroba	447
8.8.1	Kongenitálna erythropoetická porfýria (porphyria erythropoetica congenita, Güntherova choroba)	448
8.8.2	Akútna intermitentná porfýria (porphyria acuta intermittens)	448
8.8.3	Symptomatická hepatálna porfýria (porphyria cutanea tarda)	448
8.9	Choroby z poruchy výživy	450
8.9.1	Tučnota (obesitas)	450
8.9.2	Podvýživa	452
8.9.3	Hypovitaminózy a avitaminózy	452
8.9.3.1	Avitaminóza A (xerofthalmia a keratomalácia)	452
8.9.3.2	Avitaminóza B ₁ (beri-beri)	452
8.9.3.3	Avitaminóza B ₆ (pelagra)	452
8.9.3.4	Avitaminóza C (skorbut)	453
8.9.3.5	Avitaminóza D (rachitída a osteomalácia)	453
8.9.3.6	Avitaminóza K	453
9	Choroby pohybového aparátu (K. Bošanský, J. Rovenský)	455
9.1	Celospoločenský význam chorôb pohybového aparátu (K. Bošanský)	455
9.1.1	Stručný prehľad vyšetrovacích metód	455
9.1.2	Hlavné príznaky chorôb pohybového aparátu	456
9.2	Zápalové reumatické choroby (J. Rovenský)	456
9.2.1	Reumatoidná artritída (arthritis rheumatoides)	456
9.2.2	Osobitné formy reumatoidnej artritídy	459
9.2.2.1	Juvenilná chronická artritída	459
9.2.2.2	Feltyho syndróm	459
9.2.2.3	Sjögrenov syndróm	459
9.2.2.4	Caplanov syndróm	460
9.3	Séronegatívne spondartritídy	460
9.3.1	Ankylozujúca spondylitída (Bechterevova choroba)	460
9.3.2	Reiterov syndróm	461
9.3.3	Reaktívne artritídy (K. Bošanský)	462
9.3.3.1	Reumatická horúčka	462
9.3.3.2	Yersiniová artritída	465
9.3.3.3	Lymeská choroba	465
9.3.4	Ostatné formy artritídy	465
9.3.4.1	Psoriatická artritída	465
9.4	Systémové choroby spojivového tkaniva (J. Rovenský)	466

9.4.1	Systémový lupus erythematosus	466
9.4.2	Polyarteritis nodosa	468
9.4.3	Systémová skleróza	468
9.4.4	Dermatomyozitída a polymyozitída	469
9.5	Reumatická polymyalgia	469
9.6	Infekčné artritídy (<i>K. Bošmanský</i>)	469
9.7	Degeneratívne choroby — osteoartróza	470
9.7.1	Osteoartróza kĺbov	470
9.7.2	Osteoartróza chrbtice	473
9.8	Mimokĺbový reumatizmus	473
9.8.1	Algodystrofický syndróm (syndróm rameno — ruka)	474
9.8.2	Periarthropathia humeroscapularis (bolestivé rameno)	474
9.9	Artropatie pri iných chorobách	475
9.10	Metabolické artropatie (mikrokryštálové artritídy)	475
10	Klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia (<i>J. Buchancová, F. Krutý</i>)	477
10.1	Úvod (<i>F. Krutý</i>)	477
10.2	Stručný prehľad vyšetrovacích metód	477
10.2.1	Vyšetrovacie metódy klinického pracovného lekárstva	477
10.2.2	Vyšetrovacie metódy klinickej toxikológie	477
10.3	Klasifikácia profesionálnych ochorení	477
10.4	Posudzovanie chorôb z povolania	479
10.5	Profesionálne ochorenia pľúc	479
10.5.1	Pneumokoniózy — zaprášenie pľúc prachom	479
10.5.2	Profesionálna priedušková astma	479
10.6	Ochorenia spôsobené xenobiotikami	480
10.6.1	Definícia a všeobecné mechanizmy otráv	480
10.6.2	Všeobecné diagnostické zásady v klinickej toxikológii	481
10.6.3	Všeobecné liečebné zásady v klinickej toxikológii	482
10.6.3.1	Zásady prvej pomoci na mieste akútnej otravy	482
10.6.3.2	Zásady prvej pomoci v ambulancii lekára	482
10.6.3.3	Všeobecné zásady starostlivosti o pacientov s akútnymi otravami po prijatí do nemocnice	483
10.6.4	Špeciálna časť	484
10.6.4.1	Otravy ťažkými kovmi a ich zlúčeninami	784
10.6.4.2	Hypoxické otravy a otravy dráždivými plynmi	485
10.6.4.3	Otravy organickými rozpúšťadlami	488
10.6.4.4	Otravy alkoholmi	489
10.6.4.5	Otravy pesticídmi	491
10.6.4.6	Otravy liekmi	492
10.6.4.7	Otravy hubami	494
10.6.4.8	Otravy drogami	495
10.7	Choroby spôsobené fyzikálnymi faktormi (<i>J. Buchancová</i>)	496
10.7.1	Choroby z pôsobenia horúcej mikroklímy a tepla	496
10.7.2	Choroby z pôsobenia chladu	498
10.7.3	Choroby zo zníženia atmosférického tlaku	500
10.7.4	Choroby spojené s prácou v podmienkach zvýšeného barometrického tlaku	500
10.7.5	Barootitis	501
10.7.6	Následky poškodenia elektrickým prúdom (bleskom)	501
10.7.7	Choroby vznikajúce pôsobením neionizujúceho a ionizujúceho žiarenia	502
10.7.7.1	Choroby z pôsobenia neionizujúceho žiarenia	503
10.7.7.2	Rádiofrekvenčné žiarenie a mikrovlny	503
10.7.7.3	Lasery	504
10.7.7.4	Choroby zapríčinené účinkami ionizujúceho žiarenia	504
10.7.8	Chronické mechanické poškodenia lokomočného aparátu	509
10.7.9	Profesionálne dyskinézy	510
10.7.10	Ochorenia následkom vibrácií	510

11	Geriatrická problematika v internej medicíne (Z. Mikeš)	513
11.1	Úvod do geriatrickej medicíny	513
11.2	Klasifikácia veku	513
11.3	Následky zníženej adaptačnej schopnosti organizmu	514
11.4	Teórie starnutia	514
11.5	Osobitosti chorôb v starobe	514
11.5.1	Polymorbidita	514
11.5.2	Psychické zmeny	515
11.5.3	Somatické a funkčné zmeny	515
11.5.3.1	Klinické syndrómy	516
11.5.4	Sociálne osobitosti staršieho veku	520
11.5.5	Osobitosti priebehu chorôb vo vyššom veku	520
11.6	Osobitosti vyšetrovania a ošetrovania chorých vo vyššom veku	521
11.7	Osobitosti liečby vo vyššom veku	521
11.8	Osobitosti rehabilitácie vo vyššom veku	521
11.9	Preventívna geriatrickej medicíny	521
12	Využitie liečebnej rehabilitácie v internej medicíne (Z. Mikeš)	525
12.1	Úvod	525
12.2	Rozdelenie fyziatrie	526
12.2.1	Kinezioterapia	526
12.2.1.1	Liečebná telesná výchova	526
12.2.1.2	Ergoterapia	528
12.2.1.3	Liečebná masáž	529
12.2.3	Elektroterapia	530
12.2.4	Termoterapia	531
12.2.5	Fototerapia	532
12.2.6	Klimatoterapia	532
12.2.7	Inhalačná liečba	532
12.3	Balneológia	532
12.4	Využitie fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie vo vnútornom lekárstve	533
12.4.1	Tréning	534
12.4.2	Rehabilitácia po infarkte myokardu	534
12.4.3	Kardiálna insuficiencia	535
12.4.4	Hypertenzná choroba	535
12.4.5	Ostatné cievne ochorenia	535
12.4.6	Choroby respiračného systému	536
12.4.7	Choroby gastrointestinálneho systému	536
12.4.8	Reumatické choroby	536
12.4.9	Choroby obličiek a močových ciest	537
12.5	Kúpeľná liečba	537
13	Kardio-pulmo-cerebrálna resuscitácia v internej medicíne (M. Májek)	539
13.1	Úvod	539
13.2	Liečebné postupy pri kardiopulmonálnej resuscitácii	539
13.3	Urgentná kardiálna starostlivosť	540
13.4	Indikácie základnej kardiopulmonálnej resuscitácie	540
13.5	Diagnostika, aktivácia systému urgentnej prednemocničnej starostlivosti a postupy základnej KPR	541
13.5.1	Kardiopulmonálna resuscitácia jedným záchrancom	545
13.5.2	Kardiopulmonálna resuscitácia dvoma záchrancami	546
13.6	Obštrukcia dýchacích ciest cudzím telesom	546
13.7	Kardiopulmonálna resuscitácia v nezvyčajných podmienkach a v špeciálnych situáciách ..	548
13.8	Odborné postupy pri situáciách ohrozujúcich život so zameraním na kardiálnu starostlivosť	549
13.9	Medikamentózna liečba pri kardiopulmonálnej resuscitácii	551
13.9.1	Lieky používané v odborných postupoch pri situáciách ohrozujúcich život so zameraním na kardiálnu starostlivosť	551

13.10	Elektrická liečba porúch srdcového rytmu	554
13.11	Základné medicínsko-právne aspekty kardiopulmonálnej resuscitácie	554
13.12	Niektoré odporúčané zmeny pri KPR (oproti r. 1985)	555
14	Poruchy acidobázickej rovnováhy (M. Májek)	557
14.1	Definície	557
14.2	Chemická a fyziologická regulácia pH v organizme	557
14.2.1	Tlmivá kapacita	557
14.2.2	Respiračná regulácia pH	559
14.2.3	Regulácia pH obličkami	559
14.3	Hodnotenie porúch acidobázickej rovnováhy	560
14.4	Klinická problematika zmien acidobázickej rovnováhy	561
14.4.1	Respiračná alkalóza	561
14.4.2	Respiračná acidóza	562
14.4.3	Metabolická acidóza	562
14.4.4	Metabolická alkalóza	564
14.5	Všeobecné odporúčania pri poruchách acidobázickej rovnováhy	566
15	Genetika v internej medicíne (Š. Sršeň)	567
15.1	Úvod	567
15.2	Príčiny vzniku a výskyt genetických patologických stavov	567
15.3	Vyšetrovacie metódy v klinickej genetike	568
15.4	Triedenie genetických patologických stavov	571
15.4.1	Monogénové patologické stavy	571
15.4.1.1	Patologické stavy s autozómovo dominantným typom dedičnosti	572
15.4.1.2	Patologické stavy s autozómovo recesívnym typom dedičnosti	573
15.4.1.3	Patologické stavy s recesívnym typom dedičnosti viazaným na X-chromozóm	575
15.4.1.4	Patologické stavy s dominantným typom dedičnosti viazaným na X-chromozóm	575
15.4.1.5	Syndróm mentálnej retardácie s fragilným chromozómom X (FX)	576
15.4.2	Chromozómové aberácie	576
15.4.2.1	Aberácie autozómov	577
15.4.2.2	Aberácie gonozómov	577
15.4.3	Multifaktorová dedičnosť	578
15.4.4	Genetické poruchy somatických buniek	579
15.4.5	Mitochondriové genetické choroby	580
15.5	Špecifická liečba genetických patologických stavov	580
15.6	Prevenencia genetických patologických stavov	580
16	Imunologické aspekty internej medicíny (J. Štefanovič)	583
16.1	Imunológia a medicína	583
16.2	Imunitný systém človeka	584
16.2.1	Imunitná odpoveď	589
16.3	Regulácia imunitných procesov	591
16.3.1	Genetické vplyvy	591
16.3.2	Vek (starnutie)	592
16.4	Patogenetický význam imunitných mechanizmov	593
16.4.1	Imunodeficientné stavy	594
16.4.2	Imunoproliferatívne choroby	595
16.4.3	Atypická odpoveď organizmu na autológný alebo xenogénny antigén	596
16.4.4	Choroby z aloimunitácie	596
16.4.5	Autoimunitné choroby	596
16.5	Imunologická diagnostika	597
16.5.1	Anamnéza	597
16.5.2	Fyzikálne vyšetrenie	598
16.5.3	Využitie iných laboratórnych vyšetrení	598
16.5.4	Vyšetrenie imunitného systému testmi in vivo	598
16.5.5	Laboratórne vyšetrenie imunitného systému	598
16.5.5.1	Vyšetrenie celulárnej imunity	598

16.5.5.2	Vyšetrenie sérových ukazovateľov imunity	599
16.5.5.3	Imunohistologické metódy	599
16.6	Základy imunoterapie	599
17	Onkologická problematika v internej medicíne (J. Švec)	603
17.1	Úvod	603
17.1.1	Celospoločenský význam nádorových chorôb	603
17.2	Etiológia nádorovej choroby	604
17.2.1	Chromozómová teória onkogenézy	604
17.3	Patogenéza nádorovej choroby	605
17.3.1	Primárny nádor a jeho vývoj	605
17.3.2	Progresia primárneho nádoru	606
17.3.3	Diseminácia nádorového procesu	606
17.3.4	Regresia malígneho procesu	606
17.4	Diagnostika nádorovej choroby	607
17.4.1	Základné vyšetrovacie metódy	607
17.4.1.1	Anamnéza	607
17.4.1.2	Fyzikálne vyšetrenie	607
17.4.2	Cielené vyšetrovacie metódy	608
17.4.2.1	Zobrazovacie vyšetrovacie techniky	608
17.4.2.2	Rádioimunotesty	608
17.5	Klasifikácia nádorov	609
17.6	Liečba nádorovej choroby	610
17.6.1	Chemoterapia	611
17.6.2	Imunoterapia	615
17.6.3	Hormónová liečba	616
17.6.4	Podporná a analgetická liečba	616
17.7	Psychosociálne aspekty nádorovej choroby	616
18	Referenčné hodnoty niektorých biochemických ukazovateľov (V. Bada)	617
Register	621